

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Kraljice Natalije 28, 11000 Beograd

zalbe@savetzastampu.rs

ŽALILAC: JEHOVINI SVEDOCI - HRIŠĆANSKA VERSKA ZAJEDNICA, sa sedištem u Beogradu – Novi Beograd, ul. Tošin bunar br. 58-60, matični broj: 07778635; zakonski zastupnik Stevan Nađ;

MEDIJ: KURIR.RS , reg. br. IN000419, izdavača MONDO INC DOO BEOGRAD, glavni urednik Rajko Nedić;

TEKST: „KURIR MEĐU JEHOVINIM SVEDOCIMA: Većina ih smatra sektom, ne daju transfuziju krvi čak i kad se deci spasava život, a oni kažu ovo“ od dana 23.06.2024. godine u 11:54h objavljen na linku: https://www.kurir.rs/vesti/drustvo/4406246/kurir-medju-jehovinimsvedocima?utm_source=kurir&utm_medium=mostread_carousel&utm_campaign=adria_internal

ŽALBA

Jehovini svedoci - hrišćanska verska zajednica ovim putem podnose žalbu Savetu za štampu povodom izveštavanja o Regionalnom kongresu Jehovinih svedoka u mediju kurir.rs (samostalno elektronsko izdanje) od dana 23.06.2024. godine.

Spornim tekstom (koji je sa identičnom sadržinom objavljen i u štampanom izdanju dnevnih novina Kurir), medij Kurir je netačnim i nepotpunim navodima obmanuo javnost, šireći negativne stereotipe i dezinformacije o identitetu, verovanjima, aktivnostima i postupcima Jehovinih svedoka i raspirujući netrpeljivost prema pripadnicima ove verske zajednice.

Naime, dana 7. juna 2024, Hrišćanska verska zajednica Jehovini svedoci uputila je poziv (u prilogu) mediju Kurir da obezbedi prisustvo novinara na Kongresu radi informisanja javnosti o razlogu održavanja Regionalnog kongresa i o njegovoj sadržini. Stavili smo se na raspolaganje ako bi mediji bili zainteresovani da izveštavaju o događaju. Dana 19. juna 2024. godine, dva dana pre Kongresa, Ružica Kantar iz Kurira kontaktirala je jednog od portparola rekavši da bi bila zainteresovana da dođe na mesto održavanja Kongresa kako bi mu postavila nekoliko pitanja i intervjuisala neke mlade koji su prisustvovali Kongresu. Nije odgovorila na njegov zahtev putem e-maila i telefona da mu dostavi pitanja koja je planirala da postavi. Kasnije ga je usmeno uverila da samo želi da izveštava o događaju i intervjuiše pojedince o tome kako se osećaju povodom događaja i da nema pitanja o našim verovanjima.

Organizator je omogućio da prisutnoj novinarki, sve vreme tokom njenog boravka na Kongresu, na raspolaganju bude portparol za sva pitanja i dodatne informacije, jer je namera ove verske zajednice upravo bila da se javnosti omogući da se na objektivan, istinit i celovit način upozna sa time ko su Jehovini svedoci, koja je svrha okupljanja i šta naučavaju, u sklopu borbe protiv ustaljenih predrasuda u javnosti o ovoj manjinskoj verskoj zajednici.

Međutim, medij Kurir je zloupotrebio ukazano gostoprimstvo i javnost informisao na nepotpun i obmanjujuć način, prikazujući Jehovine svedoke u zlokobnom i netačnom svetlu kao opasnu sektu koja ne mari za ljudski život, objavivši tekst koji obiluje netačnim i tendencioznim navodima o Jehovinih svedocima, kojima se hrane ustaljeni stereotipi o ovoj verskoj organizaciji. Naime, kada je novinarka stigla na mesto održavanja Kongresa u petak, 21. juna 2024. godine, uzela je samo jednu kratku izjavu od portparola. Zatim, potpuno ignorišući Regionalni kongres zbog kojeg je navodno bila tamo, postavila je sagovornicima brojna pristrasna i polemična pitanja. Nije informisala sagovornike, kao ni portparola, da:

- a) Svrha, struktura i stvarni cilj članka je podrška istim dezinformacijama i lažnim optužbama na račun Jehovinih svedoka koje šire tzv. antisektaške organizacije vlade Rusije, kao što su

- optužbe da su sekta, odbijanje transfuzije krvi, ekstremizam i korišćenje njihove literature za širenje mržnje;
- b) Da će intervjui sa prisutnima biti korišćeni za podršku ovom unapred isplaniranom negativnom (i činjenično netačnom) stereotipiziranju opšteg delovanja Jehovinih svedoka - hrišćanske verske zajednice;
- c) Da Jehovini svedoci „lažu“ ili obmanjuju javnost o svojim verovanjima, praksama i aktivnostima, ne otkrivajući važne informacije.

Povodom opisa prirode, identiteta i aktivnosti Jehovinih svedoka

Autor insistira na više mesta u tekstu da „*neki ih (Jehovine svedoke) smatraju sektom*“ iako u tekstu priznaje da su Jehovini svedoci od 2010. u Srbiji **upisani u registar crkava i verskih zajednica**. Tekst međutim na više mesta sadrži pogrdan naziv „sekta“, uz pripisivanje upotrebe ovog naziva „tamo nekim“ trećim licima, kako bi se stvorio prizvuk objektivnosti, iako autor zanemaruje činjenicu da u svetu ne postoji verska zajednica čije pripadnike „neki tamo“ njihovi protivnici ne smatraju šizmaticima i sektašima, pa je očigledna namera teksta da su reči u tekstu „smatraju ih sektom“ linkovane, tagovane i vode ka ranijem tekstu objavljenom u ovom mediju pod naslovom „**SEKTE HARAJU SRBIJOM: Udaraju na najranjivije, samce, penzionere, udovice... OVAKO IM OTIMAJU SVE ŠTO IMAJU**“, što svedoči o jasnoj nameri autora da u svesti čitalaca Jehovine svedoke dovede u vezu sa sektama čije je delovanje destruktivno.

Reč „sekta“ sama po sebi implicira postojanje negativnih dela, **budući da je u odnosu na termin „religija“ pežorativan**. U spornom medijskom članku, ovaj izraz je povezan sa činjenjem dela, obično zločina, koja su opasna po fizičko i mentalno zdravlje pojedinca ili društva. Stručnjaci na polju studija religije ističu da je termin „sekta postao prava stigma, poput upotrebe izraza „crnčuga“ ili [u određenim kontekstima] „Jevreji“¹.

Tzv. antisektaška ideologija - koja je slična antisemitizmu ili islamofobiji² – stvara netrpeljivost i zasnovana je na lažnim stereotipima i dezinformacijama koje se fokusiraju na ideju da su „religije“ i „sekte“ različite. Promoteri ove ideologije tvrde da „sekte“ nisu religije, iako možda lažno tvrde da jesu. Dok se religijama slobodno pridružuju vernici ili parohijani, „sektama“ se pridružuju „žrtve“. Ova ideologija se koristi da se manjinskim religijama uskrati verska sloboda, a razne međunarodne organizacije, poput USCIRF-a (Komisija Sjedinjenih Država za međunarodnu versku slobodu³), su je osudile. U ažuriranom izveštaju objavljenom u julu 2020. godine, USCIRF zaključuje: „Antikultski pokret [...] je zauzeo uticajnu ulogu u vladama i društvu, oblikujući javni diskurs o religiji u mnogim zemljama. **Oni tvrde da su stručnjaci u akademskim oblastima poput studijama religije, psihologije i sociologije, ali retko su kvalifikovani u bilo kojoj od tih oblasti** i često se oslanjaju na diskreditovane teorije i metodologije za promovisanje svoje ideološke agende. [...] Efikasan odgovor na pokret mora uključivati nivo informacija, suprotstavljajući se **zlonamernoj antikultskoj propagandi** čvrstim činjenicama o njenom nedostatku kredibiliteta i njenoj saučesništvu u suzbijanju verske slobode.“ (Issue Update: The Anti-cult Movement and Religious Regulation in Russia and the Former Soviet Union (uscirf.gov)⁴).

Evropski sud za ljudska prava (ESLJP) je više puta doneo presudu protiv neprijateljski nastrojene propagande koja uključuje upotrebu „neprijateljskih termina“ i „negativnih i nesrazmernih ocena“ kojom se šire tvrdnje da su verske manjine „pohlepne“, da su „totalitarne sekte“, „destruktivne za ... društvo“, te tvrdnji su da se bave „psihološkom manipulacijom“, „zombifikacijom“ ili „kršenjem ... zakona“ i kršenjem „prava građana i javnog reda“ (vidi na primer predmet: Centre of Societies for Krishna Consciousness in Russia and Frolov v. Russia (No. 37477/11, 23. novembra 2021. vezano za brošuru

¹ Di Marzio: "Nessun allarme satanismo, non decida ministero Interni su minoranze" - DIRE.it (<https://www.dire.it/14-02-2019/296761-di-marzio-nessun-allarme-satanismo-non-decida-ministero-interni-su-minoranze/>)

² Vidi i uporedi sa izveštajem UN-a od 20.septembra 2019. A/74/358 Elimination of all forms of religious intolerance - Report of the Special Rapporteur on freedom of religion or belief n1928900.pdf (un.org).

³ Komisija Sjedinjenih Država za međunarodnu versku slobodu (USCIRF) je američka federalna agencija uspostavljena Zakonom o međunarodnoj verskoj slobodi. Njene članove imenuju predsednik i rukovodstvo Senata i Predstavničkog doma. Njene glavne odgovornosti su pregled činjenica i okolnosti kršenja verske slobode na međunarodnom nivou i davanje preporuka o politici predsedniku, državnom sekretaru i Kongresu.

⁴ Videti i: "Anti-Cult Ideology and FECRIS: Dangers for Religious Freedom" (Luigi Berzano; Boris Falikov; Willy Fautré; Liudmyla Filipovich; Massimo Introvigne; Bernadette Rigal-Cellard, objavljeno u: The Journal of CESNUR, Volume 6, Issue 3, maj-jun 2022, str. 26 - Microsoft Word - tjoc_6_3_1_whitepaper.docx (cesnur.net).

koju je distribuirao tzv. antisektaški pokret i univerzitet ili predmet: Tonchev and Others v. Bulgaria, no. 56862/15, 13. decembra 2022. u vezi sa pismom i informacijskom beleškom o određenim verskim manjinama - vidi priloženi izvod iz sudske prakse ESLJP u Prilogu).

Nadalje, ESLJP je u više navrata ustanovio da Jehovini svedoci nisu „sekta“ već dobro „poznata hrišćanska denominacija ... [koja je] uspostavila aktivno prisustvo u mnogim zemljama širom sveta, uključujući sve evropske države koje su trenutno članice Saveta Evrope“ (vidi predmete poput: Jehovah's Witnesses of Moscow v. Russia, no. 302/02, 10. jun 2010 § 155; Kokkinakis v. Greece, no. 14307/88, 25. maj 1993, Series A no. 260-A ; Manousakis and Others v. Greece, no. 18748/91, 26. septembar 1996).

Akadske studije su pokazale da Jehovini svedoci „pokazuju visoko poštovanje prema životu i ljudskom dostojanstvu⁵“, imaju „visok stepen društvene integracije⁶“, i „doprinose na mnoge različite načine rastu, koheziji i prosperitetu društva⁷“. Oni „nisu sektaši⁸“ i njihova učenja „karakteriše široka sloboda izbora i sloboda ličnih odluka⁹“.

Povodom neutemeljenog, uvredljivog, pogrdnog i podrugljivog komentara o obrazovnom delu jevanđeliziranja koje sprovode Jehovini svedoci

Nakon naslova, tekst započinje vicem:

*Dobar dan, mi smo Jehovini svedoci. Imate li nekoliko minuta da nas saslušate?
- Izvolite, uđite, sedite! Kažite šta ste hteli.
Hmm, ne znam... Nikada nismo stigli dovde.*

Ovom neukusnom šalom vređaju se verska osećanja svih Jehovinih svedoka. Na ovaj način ismeva se njihova vera i način propovedanja „od vrata do vrata“ koji oni praktikuju po uzoru na rane hrišćane i po čemu su prepoznati u opštoj javnosti.

Povodom pitanja transfuzije krvi: Jehovini svedoci traže i prihvataju medicinsku negu. Zakonska utemeljenost i razumnost gledišta Jehovinih svedoka po pitanju transfuzije krvi

Nakon pomenutog uvoda, tekst poprma znatno zlokobniji ton, sa namerom da kod čitalaca izazove strah i netrpeljivost prema Jehovinim svedocima:

- brojne su kontroverze koje ih prate, posebno **propagiranje zabrane transfuzije krvi**, što neretko može životno ugroženu osobu odvesti u smrt iako može biti spasena.“
- To je jedan od razloga što su u pojedinim zemljama zabranjeni, jer čine nešto nezamislivo u civilizovanom svetu - **da takvim stavom ugrožavaju nečiji opstanak, čak i dece!**
- Tamo gde im delovanje više nije dozvoljeno u obrazloženjima državnih odluka može se pročitati da su izuzetno napadni, ekstremistički nastrojeni i da svojom literaturom šire mržnju.
- „**Kurir je ušao među njih.**“
- „**Ulazimo u halu, a domaćini ulaze s nama. I stoje pored nas! I na oku smo im sve vreme.**“

Ove neutemeljene tvrdnje smatramo veoma zabrinjavajućim, jer odražavaju rusku propagandu zbog koje je Rusija osuđena od strane Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Taganrog LRO i drugi protiv Rusije br. 32401/10, 7. juna 2022. ([molimo pogledajte Verska zajednica u Taganrogu i drugi protiv Rusije | Brošure sa informacijama o Jehovinim svedocima \(jw.org\)](#)). Napominjemo da je ESLJP doneo više od 75 presuda u korist Jehovinih svedoka, jasno potvrđujući da su sva njihova verska uverenja i praksa potpuno zakoniti i da ih treba poštovati.

⁵ Gerhard Besier / Renate-Maria Besier, « Jehovah's Witnesses/Wachtturm-Gesellschaft: A "Pre-Modern" Religious Association in a "Modern" Society? », Expert Opinion, in *The New Inquisitors*, by Gerhard Besier / Erwin K. Scheuch (editors), Editions La Colombe Christoph Lenhart, Bergisch Gladbach, Germany, 2003, p. 309.

⁶ SOFRES, *Sociological Survey of Jehovah's Witnesses in France*, October 1998.

⁷ Stručnjaci objašnjavaju: Rusija zloupotrebljava zakon o ekstremizmu da bi zabranila Jehovine svedoke (jw.org)

⁸ Prof. Dr. h.c. Karel Dobbelaere (profesor emeritus, Fakultet društvenih nauka, Univerzitet Leven, Belgija, član Kraljevske akademije Belgije). Notarizovano pismo od 12. novembra 1996.

⁹ Artur Artemyev, *Jehovah's Witnesses in Kazakhstan: Socio-historical and Theological Analysis*, Third revised and enlarged edition, Almaty, 2021, p. 264. ISBN 978-601-218-031-2.

Jehovini svedoci ne učestvuju u širenju nikakve propagande, niti ikome bilo šta zabranjuju. Oni se zalažu za beskrvno lečenje kao dokazano bezbedniji vid pružanja medicinske pomoći, ostavljajući slobodu izbora svakome da za sebe potraži način lečenja koji je u skladu sa njegovim verskim uverenjima. Tekst ne navodi bilo kakav primer da je nekoga beskrvno lečenje „odvelo u smrt“ ili dovelo do ugrožavanja nečijeg života, ali uprkos tome insistira na ovim izmišljenim tvrdnjama u cilju diskreditacije ove verske zajednice i raspirivanja netrpeljivosti kod čitalaca. **Novinarka je imala mogućnost da postavi i pitanja o temi kao što je transfuzija krvi, što bi doprinelo objektivnosti teksta i omogućilo da javnost bude informisana o tome neposredno od predstavnika verske zajednice, ali je autor ipak odlučio da se drži ustaljenih stereotipa i nagađanja, ne konsultujući predstavnika koji mu je sve vreme bio dostupan („držao ga na oku“ kako se tvrdi u tekstu).**

ESLJP je više puta presudio da je izbor medicinskog tretmana bez transfuzije krvi osnovno pravo i da se na bilo koji način ne može uporediti sa „ugrožavanjem nečijeg života“.

U skladu sa učenjima Biblije, Jehovini svedoci pridaju veliku vrednost životu i koriste sve razumne metode za njegovo očuvanje. Jehovini svedoci traže i žele vrhunsku medicinsku negu. Međutim, Jehovini svedoci odbacuju samo transfuzije krvi iz verskih razloga. Veruju da je biblijska zapovest da „se uzdržimo od krvi“, a samim tim i od transfuzija krvi (Biblija, Dela apostolska 15:28, 29). Jehovini svedoci ne praktikuju isceljenje verom niti veruju u čudotvorna izlečenja u savremenom vremenu. Neki Jehovini svedoci su lekari.

Kao što je detaljno objašnjeno i referencirano u Prilogu ovog pisma, iako se stav Jehovinih svedoka o alogenoj (donorskoj) transfuziji krvi zasniva na Bibliji, on je takođe dobro utemeljen u medicinskoj nauci. Ključne naučne studije objavljene nedavnih godina pokazuju da pacijenti koji primaju medicinsku ili hiruršku negu bez alogene krvi postižu iste ili bolje rezultate u poređenju sa pacijentima koji dobijaju rutinsku negu koja uključuje transfuziju. Upotreba kliničkih strategija zasnovanih na dokazima za minimiziranje gubitka krvi i izbegavanje transfuzije krvi povezana je sa boljim kliničkim ishodima, uključujući smanjenje morbiditeta, dužinu boravka u bolnici i mortalitet, kao i smanjenim troškovima lečenja.

Ruske vlasti su tvrdile da su verska uverenja Jehovinih svedoka o transfuzijama krvi, naročito u vezi sa decom, nezakonita. U predmetu Jehovini svedoci Moskve i drugi protiv Rusije, br. 302/02, 10. juna 2010. godine, ESLJP se nije složio i naveo u stavu 132 da odbijanjem pristanka na transfuziju krvi Jehovini svedoci „samo biraju između različitih raspoloživih medicinskih procedura, ali i dalje žele da ozdrave i ne isključuju potpuno lečenje“. Što se tiče izbora roditelja, ESLJP je naveo u stavu 137 da u slučaju stvarnog spora o tome da li bi dete trebalo da primi transfuziju krvi, prema ruskom zakonu (kao što je slučaj u Litvaniji) izbor roditelja „može biti promenjen putem pravosudne intervencije“. ESLJP je zaključio, u stavu 144, da nema dokaza da su uverenja Jehovinih svedoka o transfuzijama krvi izazvala „stvarnu štetu zdravlju“. Nedavno, u predmetu Taganrog LRO i drugi protiv Rusije, br. 32401/10 i 19 drugih, §§ 162 i 165, 7. juna 2022. godine, ESLJP je zaključio:

162. Sloboda prihvatanja ili odbijanja specifičnog medicinskog tretmana ili odabira alternativnog oblika tretmana je od suštinskog značaja za principe samoodređenja i lične autonomije... Kompetentan odrasli pacijent je slobodan da odluči, na primer, da li će se podvrgnuti hiruriji ili, slično tome, da li će primiti transfuziju krvi ili da preferira veštačke krvne supstitute...

165. Odbijanje transfuzije krvi je izraz slobodne volje člana zajednice koji koristi svoje pravo na ličnu autonomiju u sferi zdravstvene zaštite, koje je zaštićeno i Konvencijom i ruskim zakonom."

Sud pravde Evropske unije (SPEU) je presudio da se zabrana verske diskriminacije zajamčena članom 21(1) Povelje o osnovnim pravima Evropske unije takođe odnosi na odluku Jehovinih svedoka da izaberu medicinske alternative transfuzijama krvi za svoje dete (predmet C-243/19, A. v. Veselības ministrija (Letonija), presuda Suda (Drugo veće) od 29. oktobra 2020. godine, ECLI:EU:C:2020:872, stavovi 14, 41, 42, 75, 78, 80 i 83-84).

Negativne i netačne informacije koje prenosi novinar očigledno se zasnivaju na davno prevaziđenom stereotipu da su transfuzije krvi potrebne kad god ih lekar preporuči. Međutim, Evropska komisija, Svetska zdravstvena organizacija i vodeće medicinske vlasti priznaju da su transfuzije krvi jedna od najviše „prekomerno korišćenih terapija“ i da pacijenti koji se leče alternativama često imaju iste rezultate, ako ne i bolje, od pacijenata koji se leče krvlju, uz smanjenje „morbiditeta, dužine boravka u

bolnici i mortaliteta“ (vidi priloženi dokument, „Pružanje medicinskog tretmana bez transfuzija krvi, Vodeće medicinske reference“, Prilog).

Povodom obmanjujućih informacija da su Jehovini svedoci „zabranjeni u određenim zemljama“ a u vezi sa tvrdnjom da su opasna sekta

Tekst tvrdi da su Jehovini svedoci „zabranjeni u pojedinim zemljama“, dok link u tekstu upućuje na vest o zabrani Jehovinih svedoka u – Rusiji, zemlji poznatoj po raznim zabranama i gušenju ljudskih i manjinskih prava. Autor svesno prećutkuje da se radi upravo o zabrani Jehovinih svedoka u Rusiji, dok su u demokratskim državama Jehovini svedoci prepoznati kao dobro poznata hrišćanska denominacija i uživaju punu slobodu ispovedanja vere. Nadalje, u pismu upućenom ministru spoljnih poslova Rusije od 9. decembra 2022. godine (priloženo), generalni sekretar Saveta Evrope (SE) je pozvao Rusiju da se pridržava nedavnih presuda ESLJP. Presuda ESLJP-a u vezi sa Jehovinim svedocima opovrgava tvrdnje o medicinskom izboru i propovedničkim aktivnostima Jehovinih svedoka (dostupan sažetak presude Jehovini svedoci Moskve i drugi protiv Rusije | Globalne informativne brošure (jw.org)).

Lažno predstavljanje onoga što se zaista dogodilo

Autorka teksta tvrdi da je „ušla među njih“ i da je „oni drže na oku sve vreme“, svesno prećutkujući da je Kongresu prisustvovala odazvivši se na ljubazan poziv organizatora i da joj je predstavnik organizatora stavljen na raspolaganje tokom boravka na Kongresu za bilo kakvu pomoć ili pitanja, a ne da ga „drži na oku“. Ovakvim senzacionalističkim navodima kreira se utisak da se novinar infiltrirao na neki tajni sastanak, a ne na Kongres održan pred očima celokupne javnosti kojem su prisustvovala hiljade ljudi i na koji su pozvani svi, uključujući i predstavnike medija. Zapravo, kao što to obično biva na svim događajima otvorenim za javnost, budući da prisutni nisu bili obavešteni o prisustvu novinara na mestu događaja, portparol je bio prisutan kako bi upoznao prisutne u vezi sa njihovim identitetom i namerama te kako bi se intervjui lakše obavili.

Jasno je da je tekst napisan maliciozno, da autorka ponavlja izmišljene tvrdnje i prećutkuje činjenice radi stvaranja moralne panike u javnosti te slike o Jehovinim svedocima kao nekakvoj prikrivenoj, opasnoj sekti, čije je delovanje tajnovito, prećutkujući da je Kongresu prisustvovao na poziv organizatora, te da je krajnje transparentno imao mogućnost da razgovara sa svim prisutnima i postavlja pitanja.

Osim citiranih navoda u tekstu, u okviru teksta na sajtu kurir.rs objavljeni su i brojni komentari (njih 56) koji sadrže netačne informacije i govor mržnje zasnovan na verskoj diskriminaciji:

- *Svoju tamnu stranu vam, sigurno, nisu prikazali. Od vrata, do vrata, između ostalog, vrebaju stare, usamljene i nemoćne.*
- *Sekta nego šta i to vrlo agresivna.*
- ***To je sekta bre i veliko zlo kome se mora stati na kraj.***

Jasno je da se radi o dezinformacijama i netačnostima u članku. Aktivnosti i praksa ove verske zajednice ne razlikuju se od načina na koji druge „religije“ uče ili izražavaju svoja uverenja i prakse. Nedavno, u već pomenutom predmetu Taganrog LRO i drugi protiv Rusije, ESLJP je izjavio:

„172. ... Zajednička karakteristika mnogih religija je to što određuju doktrinarne standarde ponašanja koje njihovi sledbenici moraju da slede u svom privatnom životu,... Standardi Jehovinih svedoka ... ne razlikuju se od sličnih ograničenja koje druge religije nameću privatnom životu svojih sledbenika.

„178. Poznata je činjenica da verski način života zahteva od svojih sledbenika kako poštovanje verskih pravila tako i posvećenost verskom radu, što može zauzeti značajan deo vremena vernika....

„182. ... pravo Jehovinih svedoka da organizuju svoj život, uključujući svoju dnevnu rutinu, u skladu sa načelima svoje religije zaštićeno je članom 9 Konvencije (vidi stav 172 iznad).“ (Vidi takođe presudu ESLJP: Jehovini svedoci Moskve i drugi protiv Rusije, br. 302/02, § 129, 10. jun 2010).

ESLJP je stoga zaključio da ne postoje dokazi da su Jehovini svedoci pribegli praksama ili aktivnostima koje odgovaraju negativnom stereotipu opasne sekte: „157. ... **Nije pokazano da je iko, članovi ... ili**

treće strane, bio prisiljen, primoran ili pod pritiskom da prati verska načela protiv svoje volje. Sudovi nisu identifikovali dokaze o upotrebi neprimerenih metoda za uveravanje drugih“ (vidi takođe §§ 164, 165, 169, 179, 182, 183, Taganrog LRO i drugi protiv Rusije, br. 32401/10, 7. jun 2022).

Pomenute tvrdnje nisu bile dostavljene na komentar portparolu pre objavljivanja spornog članka; međutim, uprkos ovom nepoštovanju od strane novinara, portparol Jehovinih svedoka ljubazno je kontaktirao novinarku i zamolio je da ispravi neke netačnosti i ukloni pogrdne komentare. Ipak, novinarka nije bila spremna da na bilo koji način izmeni članak.

Na ovaj način, prekršene su odredbe Kodeksa novinara i to:

Član I – Istinitost izveštavanja

Tačka 1:

Obaveza je novinara da tačno, objektivno, potpuno i blagovremeno izvesti o događajima od interesa za javnost, poštujući pravo javnosti da sazna istinu i držeći se osnovnih standarda novinarske profesije.

Član IV – Odgovornost novinara

Tačka 1:

Novinarska profesija nespojiva je sa širenjem bilo koje vrste: polnih, rodnih, etničkih, rasnih, socijalnih, ili verskih stereotipa. Predrasude koje novinari privatno imaju, ne smeju da budu emitovane/objavljene ni u kakvom kontekstu, ni otvoreno, ni prikriveno. Nedopustivo je kolokvijalno, pogrdno i neprecizno nazivanje određene grupe.

Član V – Novinarska pažnja

Tačka 3:

Prećutkivanje činjenica koje mogu bitno da utiču na stav javnosti o nekom događaju jednako je njihovom namernom iskrivljivanju ili iznošenju laži.

Tačka 4:

Novinar mora biti svestan opasnosti od diskriminacije koju mogu da šire mediji i učiniće sve da izbegne diskriminaciju zasnovanu, između ostalog, na rasi, polu, starosti, seksualnom opredeljenju, jeziku, veri, političkom i drugom mišljenju, nacionalnom ili društvenom poreklu.

Novinari moraju da izbegavaju fraze koje imaju šovinističke, seksističke, ili na bilo koji drugi način diskriminatorne konotacije (na primer: „pripadnica lepšeg pola“, „pripadnik jačeg pola“ i tome slično).

Organizacija za bezbednost i saradnju u Evropi (OSCE) je takođe objavila smernice koje promovišu pružanje tačnih informacija i poštovanje prema verskim manjinama u kojima se navodi:

„Mediji, kako javni tako i privatni, igraju važnu ulogu u oblikovanju stavova društva o diverzitetu u pogledu vere i uverenja. Poštujući svoju nezavisnost i slobodu, mediji imaju javnu obavezu da pružaju tačne informacije i pravične prikaze o verskim zajednicama i zajednicama uverenja. Šireći pozitivne narative o svim verskim zajednicama ili zajednicama uverenja i izbegavanjem negativnih i diskriminatornih stereotipa, mediji mogu doprineti tolerantnijem društvenom diskursu.“ (Sloboda vere ili uverenja i sigurnost: Smernice za izradu politika | OSCE)

Sažetak zaključaka

Dezinformisati ili netačno informisati znači pružiti informacije koje su manipulativne kako bi služile određenim ciljevima, kao i pružiti nedovoljne informacije ili ih izostaviti, što može dovesti do konfuzije i čak promeniti percepciju stvarnosti kod građana. Što se tiče medijskog članka, negativan javni uticaj na sve pojedince koji pripadaju ovoj verskoj zajednici je neizmeran, s obzirom na to da dezinformacije i negativni stereotipi generišu neprijateljstvo, diskriminaciju i mržnju. Kao što je pomenuto, tvrdnje u spornom članku podsećaju na iste argumente koje je Rusija koristila za zabranu i progon Jehovinih

svedoka¹⁰. Nedavnom presudom u predmetu Taganrog LRO i drugi protiv Rusije br. 32401/10 i 19 drugih od 7. juna 2022. godine (slično prethodnom vodećem predmetu Jehovini svedoci Moskve protiv Rusije, br. 302/02, 10. juna 2010), ESLJP je odbacio lažne tvrdnje Rusije o nizu činjenica koje se odnose na uverenja i prakse Jehovinih svedoka, uključujući porodične i društvene odnose, lični razvoj i prisilu, među mnogim drugim pitanjima. Ove vrste tvrdnji mogu se smatrati dezinformacijom s obzirom na to da je ESLJP presudio da „otkrivaju naznake politike netolerancije ... prema verskim praksama Jehovinih svedoka sa ciljem da ih nateraju da napuste svoju veru i da spreče druge da se pridruže [...]“ (§ 254)¹¹.

Imajući u vidu navedeno, jasno je da je medij Kurir baveći se jednom osetljivom temom, umesto da javnost na objektivan i potpun način informiše o aktivnostima manjinske verske zajednice, zloupotrebio ukazano poverenje i netačnim i nepotpunim navodima, aktivno raspirivao netrpeljivost i diskriminaciju prema članovima ove verske zajednice, uključujući i ona ista lica koja su ljubazno i sa osmehom dočekali novinarku (videti fotografije u članku) očekujući da će zauzvrat biti ispoštovani. Sa žaljenjem konstatujemo da navedenom neukusnom i diskriminatornom „šalom“, te insistiranjem na terminu „sekt“ koji se ne koristi u naučnoj oblasti kojom se bavi sociologija religije jer je vrednosno diskreditovan, koristi se za stigmatizaciju i lažno implicira kriminalni aspekt ili društvenu opasnost od pripadnika određene vere, zatim ponavljanjem stereotipa koje je ESLJP odavno raskrinkao o transfuziji krvi i ugrožavanju života, kao i objavljivanjem komentara koji bi mogli da se okarakterišu kao govor mržnje (*To je sekta bre i veliko zlo kome se mora stati na kraj*), medij Kurir nije odgovorio očekivanjima da će se ovako ozbiljnom temom baviti u skladu sa visokim standardima novinarske profesije i uzdići iznad prizemnog i senzacionalističkog širenja predrasuda prema pripadnicima određene religije.

Analogno odlukama koje su nedavno donešene od strane drugih važnih etičkih tela (videti Prilog), molimo Komisiju za žalbe da ovu žalbu uvaži i da izrekne sankciju mediju Kurir.rs u skladu sa svojim ovlašćenjima.

Beograd, 22.07.2024. godine

Zakonski zastupnik

Prilozi:

- Kopija teksta od dana 23.06.2024. godine
- Imejl kojim je medij Kurir pozvan da prisustvuje Regionalnom kongresu
- Kopija pisma ministru spoljnih poslova Rusije
- Izvod iz sudske SLJP o negativnom stereotipiziranju verskih manjina
- Pružanje medicinskog tretmana bez transfuzije krvi, vodeće medicinske reference
- Issue Update: The Anti-cult Movement and Religious Regulation in Russia and the Former Soviet Union (uscirf.gov)
- Slična odluka koja je donešena od strane nadležnog organa u Albaniji: Albania: Evangelical Pastor Found Guilty of "Hate Speech" Against the Jehovah's Witnesses (bitterwinter.org)

¹⁰ U Rusiji, Jehovini svedoci trpe tešku državnu represiju sa gotovo 2.000 pretraga u domovima i stotinama muškaraca i žena svih uzrasta osuđenih na brojne godine zatvora. Ove radnje su dovele do međunarodnog osude Rusije. Dana 17. decembra 2021. godine, mnoge evropske zemlje blisko povezane sa Estonijom potpisale su Zajedničku izjavu koju je izdao Stejt department SAD-a, izražavajući „duboku zabrinutost“ zbog maltretiranja i diskriminacije Jehovinih svedoka u nekim zemljama (<https://www.state.gov/international-religious-freedom-or-belief-alliance-statement-on-jehovahs-witnesses/>). Vidi takođe OSCE Stalni savet: Izjava EU o situaciji Jehovinih svedoka u Rusiji | EEAS (europa.eu); Radna grupa UN-a za proizvoljna hapšenja, odluka br. 11/2019, u stav 74, dostupna na: <https://www.ohchr.org/en/special-procedures/wg-arbitrary-detention/opinions-adopted-working-group-arbitrary-detention-its-84th-session>

¹¹ [TAGANROG LRO AND OTHERS v. RUSSIA \(coe.int\)](https://www.coe.int/t/t2024/01/Taganrog_LRO_and_others_v._Russia.aspx)